

UNA NOVA RAÇA DE *SPEONOMUS BOLIVARI* ESC.
(COL. *ÇATOPIDAE*) DELS PIRINEUS CENTRALS

Une nouvelle race de *Speonomus bolivari* Esc. (Col. *Catopidae*) des Pyrénées Centrales

Xavier Belles i Ros *Institució Catalana d'Història Natural*

(Rebut: gener 1975)

* * *

RÉSUMÉ

On décrit un nouveau *Speonomus*, (*Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.), à facies de *S. bolivari* Esc. mais avec les antennes plus courtes, notamment le huitième article; le prothorax de même plus court, convexe rétréci à la base (élargi à la base chez *bolivari* typique); les élitres plus parallèles, pas plus larges que le prothorax; ensemble de caractères qui lui donnent une forme plus allongée malgré sa taille plus petite.

Cette nouveauté a été découverte dans la Cova de Garsés, cavité ouverte dans le massif du Mont Perdu, pres des Caserios de Ordesa (Pyrénées Centrales).

En el mes de juliol de 1972, atrets per la possibilitat de trobar fauna caver-nícola interessant en cavitats situades a l'alta muntanya, organitzarem una excursió al massís del Mont Perdut, en els Pirineus Centrals, amb la intenció de visitar algunes coves i avencs coneguts de la zona. Si bé els resultats generals no foren gaire reveladors, entre totes les captures destacà la presència d'un exemplar de Coleòpter *Bathysciinae* recollectat a la Cova de Garsés, que posteriorment determinarem com a un *Speonomus bolivari* Esc., però amb certes diferències dels exemplars típics.

Amb la intenció d'obtenir noves captures, retornarem un mes després a la cavitat, en la qual havien estat disposats alguns esquers durant la primera visita, tot preveient el possible interès de la troballa; en aquesta segona ocasió aconseguirem una petita sèrie d'exemplars de l'insecte que descrivim en aquest treball.

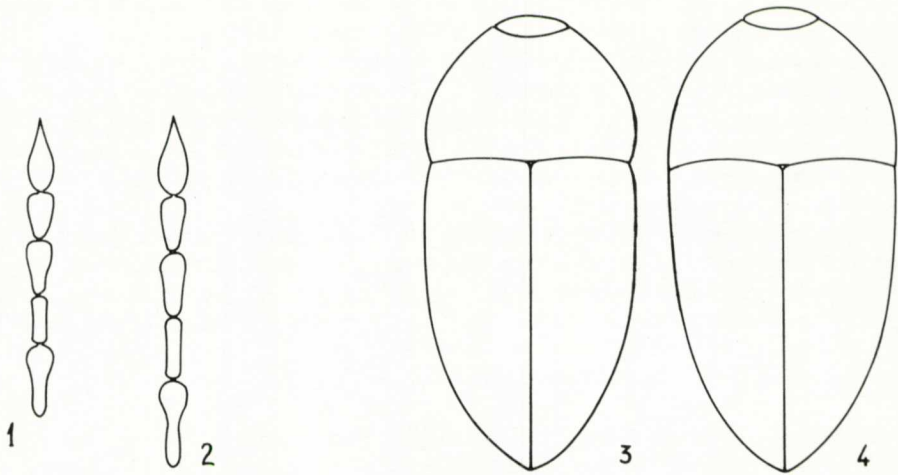
***Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.**

Typus ♂. Cova de Garsés, a la Vall d'Ordesa, sobre la línia divisòria dels termes municipals de Torla i Fanlo, província d'Osca, 14-VIII-72, X. BELLES leg.; *paratypus*: 1 ♀, 16-VII-72, J. SERRANO. X. BELLES leg. i 4 ♂ i 6 ♀♀, 14-VIII-72, T. CUÑE, J. SERRANO, X. BELLES leg., tots recollits a la mateixa cavitat.

Morfologia en general de *S. bolivari* Esc., del qual se separa per les antenes proporcionalment més curtes, cosa que s'evidencia sobretot en els darrers artells, especialment en el vuitè; protòrax més curt, convex, que s'estreny sensiblement a la base, contràriament a *bolivari* típic, en el qual les vores del protòrax i èlitres formen una línia quasi contínua; èlitres amb les vores més paral·leles i sense sobrepassar la màxima amplada del tòrax; reunió de caràcters que li donen un aspecte general més gràcil, malgrat la seva mida lleugerament més petita.

Fins ara, la nova raça ha estat localitzada en una sola cavitat: la Cova de Garsés, situada a uns 1900 m d'altitud en el Circ de Soaso a la Vall d'Ordesa, i de notables proporcions que es mantenen gairebé durant tot el seu recorregut. La boca dóna pas a una curta rampa que porta a una sala de la qual neixen tres galeries; les situades davant i a l'esquerra no tenen gaire importància des del punt de vista faunístic, ja que els pocs artròpodes capturats (Diplòpodes, Araneids, Lepidòpters i Tricòpters) resultaren troglòxens o com a màxim troglòfils; la galeria de la dreta té molt més interès biospeleològic, ja que, a part ésser la més llarga, reuneix les millors i més variades possibilitats de nodriment (restes orgàniques vegetals, guano...) i la temperatura ambiental de 6°C. (14-VIII-72) sembla que hi és força regular i constant. És en aquesta galeria, a uns 150 m de l'entrada, en un tram argilós, on observarem els *Speonomus* refugiats entre pedres o atrets per les petites i aïllades dejeccions de guano de rat-penat.

No podem finalitzar aquesta nota sense agrair als senyors Francesc ESPAÑOL i Oleguer ESCOLÀ del Museu de Zoologia de Barcelona, els preciosos consells i la inapreciable col·laboració rebuda en tot moment.

Cinc darrers artells de l'antena del ♂ de: 1/ *Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.; 2/ *Speonomus bolivari* Esc.

Cinq derniers articles de l'antenne du ♂ de: 1/ *Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.; 2/ *Speonomus bolivari* Esc.

Contorn del cos del ♂ de: 3/ *Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.; 4/ *Speonomus bolivari* Esc. (Dibuixos de X. BELLES)

Contour du corps du ♂ de: 3/ *Speonomus bolivari* ssp. *altimontanus* nov.; 4/ *Speonomus bolivari* Esc. (Dessins de X. BELLES)

BIBLIOGRAFIA

1. BELLES, X. (en prensa) «Consideraciones biospeleológicas sobre la Cueva de Garsés». *Peña Guara. Bol. Contr. Cat. Espeleol. prov. Huesca.*
2. CARRERAS, A. 1963. «Estudio geoespeleológico del macizo calcáreo del Monte Perdido». *Cavernas*, 1: 54.
3. ESCOLÀ, O. 1974. «Los *Bathysciinae* de Aragón». *Com. IV Simp. Bioesp.*, 1: 13. Barcelona.
4. JEANNEL, R. 1908. «Coléoptères (première série)». *Biospeleologica V. Arch. Zool. Exp. Gén.*, 7: 350.
5. JEANNEL, R. 1911. «Revision des *Bathysciinae*». *Biospeleologica XIX. Arch. Zool. Exp. Gén.*, 7: 350.
6. JEANNEL, R. 1924. «Monographie des *Bathysciinae*». *Biospeleologica L. Arch. Zool. Exp. Gén.*, 63: 162.
7. MARTÍNEZ DE LA ESCALERA, M. 1898. «Diagnosis de especies nuevas del género *Bathyscia*». *Act. Soc. esp. Hist. Nat.*, 27: 38. Madrid.
8. MARTÍNEZ DE LA ESCALERA, M. 1899. «Examen del grupo *Bathysciae* de España». *Act. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 27: 398. Madrid.